

Cel oraz charakterystyka planowanych badań

Zjawisko upadłości konsumenckiej jako nowy, ważny element życia gospodarczego pojawiło się w Polsce praktycznie dopiero w roku 2009. Było skutkiem wprowadzenia dnia 5-go grudnia 2008 roku zmiany ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze. Do końca 2014 roku ze względu na to, iż niezmiernie trudno było spełnić warunki wymagane dla umorzenia zobowiązań konsumenta zjawisko to było marginalne. W latach 2009-2014 zgłoszono tylko 2735 wniosków o ogłoszenie upadłości konsumenckiej, z czego tylko 120 wniosków zakończyło się ogłoszeniem upadłości osoby fizycznej¹. Wprowadzenie nowelizacji Prawa upadłościowego i naprawczego 31-go grudnia 2014 roku znacznie zliberalizowało przepisy dotyczące upadłości konsumenckiej. **W ciągu tylko dwóch lat tj. 2015-2016 ogłoszono aż 6 546 upadłości konsumenckich², czyli 5 455% więcej niż w całym poprzednim pięcioletnim okresie.** Pierwsze dwa miesiące 2017 roku (756 upadłości konsumentów) tylko potwierdzają, że zjawisko upadłości konsumenckiej będzie nabierało coraz większego znaczenia jako nowe, ale też trwałe zjawisko ekonomiczne w Polsce.

Celem projektu jest ocena i prognozowanie ryzyka upadłości konsumenckiej w Polsce w ujęciu makro i mikroekonomicznym. W badaniach autor zamierza opracować kilka modeli drzew decyzyjnych, analizy dyskryminacyjnej oraz zbiorów rozmytych, których zadaniem będzie prognozowanie ryzyka upadłości dla indywidualnych konsumentów na podstawie zmiennych demograficznych i behawioralnych (**podejście mikroekonomiczne**). Podejście to pozwoli:

- ocenić użyteczność poszczególnych metod w prognozowaniu upadłości konsumenckiej oraz wskazać metodę charakteryzującą się najwyższą skutecznością wygenerowanej prognozy;
- prognozować ryzyko upadłości indywidualnych konsumentów (modele zostaną udostępnione szerokiemu gronu odbiorców w postaci publikacji, wystąpień na konferencjach naukowych oraz w internecie na stronie www);
- zidentyfikować główne czynniki mikroekonomiczne zwiększające ryzyko upadłości dla gospodarstw domowych.

W podejściu makroekonomicznym, autor planuje opracować i udostępnić system wczesnego ostrzegania, którego celem będzie prognozowanie liczby upadłości konsumentów w skali całej Polski. System ten pozwoli:

- zidentyfikować czynniki makroekonomiczne, które mogą mieć wpływ na skalę upadłości konsumenckich w Polsce;
- prognozować czynniki negatywnie wpływające na sytuację finansową gospodarstw domowych (**system ten będzie miał charakter przyczynowo-skutkowy**) – np. poprzez prognozowanie kursu walutowego PLN/CHF, który w bezpośredni sposób wpływa na pogorszenie się sytuacji ekonomicznej kredytobiorców mających otwarte pozycje kredytowe we frankach szwajcarskich;
- przedstawić i ocenić nowe zjawisko ekonomiczne, jakim jest upadłość konsumencka w polskiej literaturze naukowej;
- opracować narzędzie wspomagające decyzje kształtujące politykę makroekonomiczną (np. przez instytucje finansowe).

Autor ma nadzieję, że przeprowadzone w przyszłości przez niego badania przyczynowo-skutkowe wytyczą nowe kierunki oceny ryzyka upadłości konsumenckiej oraz pozwolą na lepszą identyfikację tego nowego zjawiska ekonomicznego w Polsce. Poruszone w projekcie zagadnienie jest istotne z punktu widzenia zarówno teorii ekonomii, jak i praktyki gospodarczej. Stąd też, autor liczy, że tematyka planowanych badań spotka się z zainteresowaniem nie tylko ze strony studentów i naukowców z dziedziny nauk ekonomicznych, ale również praktyków biznesu (np. analityków kredytowych, bankowców), jak i samych konsumentów.

¹ Dane Wydziału Statystyki i Analiz Ministerstwa Sprawiedliwości.

² Liczba upadłości konsumenckiej ogłoszonej w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.